

minnenas kavalkad

en onödig krönika i tre band

Keivan Ashhami

Tankar i coronans tid

Det börjar med rättorna. Snart därefter insjuknar de första människorna. Den algeriska staden Oran hemsöks av pesten och blir en stad i belägringstillstånd. Invånarna svarar på paniken och skräcken som sprider sig på olika sätt: vissa ger upp, andra söker syndabockar. Några få, som doktor Bernard Rieux, tar upp kampen mot den dödliga sjukdomen.

Pesten, Camus

Alla resor är inställda. I coronans fotspår. Så även min resa till Belarus. De flesta sociala aktiviteter är också inställda. Av samma anledning. Releasefesten för min senaste bok till exempel. Skulle ha varit imorgon. Jag hade sett fram emot den. Inte minst för att träffa massa bekanta jag inte träffat på länge, och som jag saknat. Vi är dock ett lydigt folk. När Folkhälsomyndigheten avråder från sociala kontakter lyder vi.

Begivenheterna kring vårdagjämningen tänker jag i alla fall inte ställa in. Det må vara hur det vill med corona.

- Det är nyår. Igen. Tjattigt? Sextiofjärde gången?
- Fel grabben! Två tusenfemhundrafemtionde gången. Sen de började räkna i alla fall.
- Sorry! Jag tänkte inte på tiden före mig.
- Nej. Jag förstod det. Och förresten, tycker du verkligen att det är tjattigt?
- Egentligen inte. Försöker bara ta avstånd från nostalgin.
- Så i själva verket är du nostalgisk?
- Kanske det.
- Och försöker spela cool?
- Cool vet jag inte. Hur tänker du?
- Att inte visa glädje över Norouz utan att kalla det för tjattigt är väl att spela cool.
- Så har jag aldrig tänkt.
- Har du tänkt överhuvudtaget?
- Min ärade fru börjar bli oförsämd. Jag drog igång Youtube för att lyssna på folkmusiken du sjunger, inte för att låta dig var dum mot mig.
- Så jag ska sitta tyst i etern, hoppa fram när du behagar och trösta dig med min röst?
- Ja, typ. Och vad är det för fel om jag tänkt så?
- Det är inte riktigt så världen fungerar.
- Och du vet allt om hur världen fungerar förstås?
- Inte allt men tillräckligt för att förstå mig på hur du känner.
- Jaså. Kan du i så fall vara snäll och berätta även för mig hur jag känner!
- Som om du inte vet det själv.
- Jag går inte omkring och påstår mig vara allvetare.

– Det gör inte jag heller. Jag bara sa att jag vet hur du känner dig.

Jag ångrar att jag satte igång musiken på Youtube i första hand. Tänkte bara lyssna på en välkomponerad exposé över persisk folkmusik. Så här i vårdagjämningstider. Hamnat i ett obehagligt samtal med sångerskan. En sångerska som jag inget vet om. Annat än att hon är sopran, oftast sjunger på franska och är intresserad av persisk folkmusik. Söker på allas vår Wikipedia. Hon härstammar från staden Rasht vid Kaspiska havet. Det förklarar kanske namnet Darya (hav på persiska). Vidare framgår det att hon har studerat vid konservatoriet i Toulouse 1991 och några år framåt, är sångerska och kompositör och ganska framgångsrik. Hennes foto påminner om en annan av mina favoritsångerskor, Cecilia Bartoli. Cecilia är född 1966. När Darya är född framgår inte av Wikipedia men räknar jag baklänges borde hon vara född runt 1975, det vill säga strax innan den islamiska revolutionen i Iran. Vad som gör att hon är expert på hur jag känner mig i min exil framgår inte av Wikipedia.

– Försöker du undvika vårt samtal?

– Varför skulle jag göra det?

– Inte vet jag. Säg det du.

– Jag bara ville ta reda på vem du är innan vi fortsätter.

– Och vet du det nu?

– Lite mer än innan men inte tillräckligt för att förstå varför du gör dig till tolk över mina känslor.

– Men lilla vän. Du är som en öppen bok just nu. Vem som helst kan läsa dig.

– Och vad står där att läsa?

– Att du tycker synd om dig själv. Till att börja med. Kanske inte för jämnan men just nu.

– Säger du det?

– Det gör jag. Och jag menar det. Du lyssnar på den musik jag sjunger. Tänker på dess enorma bredd, på alla dess variationer. På hur allt det här har varit en del av din kulturella bakgrund, på hur du har berövats ditt kulturarv.

– Gör jag?

– Absolut. Vidare tänker du på vilket lyckligt liv du hade i ditt forna sammanhang. Valförankrad i samhället, med en egen kultur som inte var i behov av att förklaras, eller försvaras, och med en utstakad framgångsbana.

– Och allt det där kunde utläsas av att jag lyssnar på din röst?

– Allt det där och mycket mer.

– Ännu mer?

– Visst.

– Such as?

– Som hur du har förträngt alla dessa tankar under alla dessa år. Hur du har tagit tag i en spade och börjat gräva där du står. I stället för att hänge dig åt nostalgi. Men nu, när du inte har behov av att ständigt vara i rörelse kommer tankarna ikapp dig.

– Haha! Du har absolut fel.

– Har jag?

– Det är klart du har. Det är fullständigt meningslöst att dränka sig i hur det har varit. Något mitt folk är bra på. Flera tusen år har gått sen de var stormakter och det är fortfarande det enda de har att stoltsera med, och prata om. Sorgligt eller hur?

– Sök inte medhåll hos mig. Här får du inget. Jag ser inget problem med att vältra sig i sitt förflutna.

– Ditt problem. Jag ser stora bekymmer med att se bakåt hela tiden. Det är just det som hindrar mänskligheten från att utvecklas.

– Kanske det, men att skjuta undan tankarna betyder inte att de försvinner. Förr eller senare hinner de ikapp dig. En vacker dag. Kanske på vårdagjämningen, när du är sextiofyra år gammal och inte behöver fokusera på framdriften. Då kan du lyssna på en exposé över folkmusik och tänka på hur du, brutalt, dragits upp med dina rötter från ett tryggt sammanhang, och kastats ut i världen. Klara dig bäst du kan!

Jag orkar inte lyssna mer på »havet«. Det blir lätt som på Louvren. Stänger av den Youtube-kanal jag lyssnat på. Byter till *El Condor Pasa* i Simon & Garfunkels tappning. Då slipper jag moralpredikan. Alltid något.

På jobbet har vi några yngre damer som jobbar i olika befattningar. Ekonomer är i regel unga damer, likaså karriterskor. Det är fortfarande åttiotal och en majoritet av ingenjörerna är herrar i olika åldrar. Det börjar dock dyka upp en del yngre kvinnliga ingenjörer. En ström som med åren kommer att tillta rejält. Än så länge är de kvinnliga ingenjörerna i klar minoritet. A är en av dessa, en storvuxen och söt ung dam som är elingenjör. Trevlig och hjälpsam. Extra hjälpsam mot mig men varför tänka i dessa banor?

Någon kväll när jag kommer hem ligger en liten handskriven lapp på golvet innanför brevinkastet.

Om du vill veta vem din hemliga beundrarinna är kom till café ... på torsdag kväll klockan 18.

Hmmm. Intressant. Vem kan det vara? Avfärdar snabbt grannar och sånt. Känner inte en enda granne. Mitt umgänge i staden är också mycket begränsat. Ingen jag kan tänka mig på rak arm. Kvar blir någon på jobbet. Jag har visserligen en sekreterare som är snygg men hon är lyckligt gift. För att vara helt ärlig är hon inte min sekreterare heller. Jag delar henne med flera andra men sannolikheten att det skulle vara hon som tar reda på var jag bor, kommer dit och lämnar ett hemligt papper, torde vara obefintlig. Det måste således vara den unga elingenjören på kontoret som är meddelandets upphovsperson.

Hur som helst. Hon är mycket trevlig men jag åker hem på torsdagar och hur nyfiken jag än är tänker jag inte avstå från att åka hem och vara med min egen familj för det.

Mysteriet lär förbli olöst. Jag åkte hem och det var inte mer med det. Tjejen i fråga träffade en kille på jobbet något år senare och sist jag hörde från dem var de fortfarande gifta. Med varandra.

Haft en diskussion på morgonen. Intressant eller ointressant? Svårt att avgöra. Diskussionen handlar initialt om Willy Kyrklund. Han som är Kyrklund oavsett epitet men om man nu prompt behöver dela ut ett epitet.

– Han var född i Helsingfors och uppvuxen i Karelen.

– Aha, finsk!

- Men han skrev på svenska.
- Det gjorde Märta Tikkanen också. Hon är inte en svensk författare för det.
- Men Kyrklund flyttade till Uppsala efter studenten.
- Och har bott där hela sitt liv därefter?
- Ja, med undantag för sina resor.
- Då är han en svensk författare.
- Fast han dog i Danmark.
- Dog han i Danmark?
- Asch! Jag bara skojar. Danmark socken i Uppsala.
- Förresten, skrev han på finska också?
- Inte vad jag vet, men han är översatt till ett tiotal språk, bland annat finska.
- Det räknas inte. Han är en svensk författare. Och varför är frågan viktig överhuvudtaget?
- Frågan är inte viktig. Jag ber mest för min egen sjuka mor. Vad är jag för författare?
- Prosa. Närmare bestämt sakprosa.
- Nej, jag menar etniskt epitet.
- Men du är ju en svensk författare så klart.
- Fast att jag är född och uppvuxen utsocknes?
- Men du skriver på svenska.
- Det gjorde Märta Tikkanen också, och förresten har jag skrivit en diktsamling på persiska.
- Vad tycker du själv att du är? Det kanske är det viktigaste.
- Vet inte. Identitetskris?
- Seriöst? Du och kris?
- Är tvungen att tänka lite innan jag svarar. Det hela börjar bli allvarligt. Svaret kommer efter en stund.
- Jag vet inte.

Är man på främmande ort flera dagar i veckan måste man utvidga sin umgängeskrets. Annars blir det väldigt ensamt. Utvidga umgänget är precis vad jag gör. På flera fronter. På jobbet har jag en kollega som är inredningsarkitekt. Han är ett tiotal år äldre än vad jag är men så är det med de flesta av mina vänner. Janne som han heter bor i en egenritad stuga på landet och är ensamstående. Han har både varit gift, strulat med yngre tjejer och skaffat sig barn som har lite olika åldrar men i själen är han en ungarl.

Han och jag börjar umgås. Över en öl, en matbit och så vidare. En kväll går vi ut för att ta en öl. Platsen är mitt stamhak. Pianobaren. Där träffar vi på ett par trevliga tjejer som vi delar bord med. Två yngre tulltjänstemän som är ute för att roa sig en onsdagskväll.

Vi skrattar en del och dricker ett och annat glas tillsammans. Sen följer de med oss till vårt kontor. Där har vi nyligen haft öppet hus. I en nybyggd och vacker sittplats omgärdad av exotiska växter. Från tillställningen finns en och annan vinflaska kvar. Det blir mer skratt och mer drickande. Klockan är inne på småtimmarna och jag funderar på att åka hem och lägga mig. Janne och tjejerna har en annan agenda. De vill fortsätta festa. Helst i min lägenhet som ligger nära och bra men i värsta fall i Jannes stuga.

Jag förklarar att min lägenhet är väldigt liten och spartansk och att jag inte har plats för tre gäster. Gör även ett försök att skicka hem dem med Janne och avvika själv men alla tre blir sura på mig för det.

Resultatet blir att vi alla fyra tar en taxi till Jannes

stuga. Väl där försvinner Janne och en av tjejerna till sovrummet. Jag och den andra tjejen blir kvar i vardagsrummet. Hon är sötast av de två och den jag hade valt själv att umgås med om jag hade haft valet.

Men nu har jag hamnat i en omöjlig situation och det utan egen förskyllan. Jag sitter där, försöker hitta samtalsämnen och kväver en och annan gäspning. Fullt medveten om att det är annat som förväntas av mig i den situationen. Det blir stelt i vardagsrummet. Riktigt stelt. Till slut ger mitt sällskap upp. Hon börjar också gäspa och vi somnar i varsin hörna av soffan. Hur Janne och den andra tjejen har tillbringat natten frågar jag aldrig.

Har ett ärende i en närstående stad. Egentligen är det flera ärenden. Fast det är coronatider. Det kan ta hela dagen, och en bit in i kvällen. Bokar ett hotellrum i staden. Lika bra att slafa över. Till favoritboknings-sajten och två minuter senare har jag ett rum på hotell Berlin. Mitt i stan och innanför murarna.

Nackdelen är att jag måste lämna bilen utanför stadsmuren, och gå till hotellet. Slänger cykeln i bilen. Den kanske kommer att behövas.

Väl framme parkerar jag bilen på första bästa plats jag hittar. Om det är nära hotellet eller inte har jag ingen aning, men det är lugnt. Jag har ju cykeln med mig så det borde ordna sig. Det är min första tanke men kanske mindre genomtänkt. Jag har valt en dålig plats att parkera bilen på. Härifrån går vägen till innerstaden via en lång och vinglig trappa och jag måste släpa med mig cykeln hela vägen upp.

En lång stund senare, svettig och trött, når jag toppen av trapporna. Ställer cykeln ifrån mig, tar fram mobilen och försöker lokalisera hotellet via mobilens gps. Det går sådär. Dålig mottagning, svettiga fingrar och glasögonen kvarglömnda i bilen. Det får bli på det gamla sättet. Jag får ge mig mot stadsmitten och fråga mig fram. Första motgången kommer! Cykeln, som jag ställde ifrån mig, lutad mot väggen, är borta. Borta? Jag stod bara någon meter från den. Vet att cyklar stjäls friskt i denna studentstad men att tjuvarna är så fräcka. Det hade jag inte räknat med. Ingen idé att leta efter cykeln eller ens gå till polisen och anmäla stölden. Bortsprungna cyklar är svåra att återfinna i en stad med hundrafyrtiotusen invånare och hundrafyrtiotusen cyklar. Och försäkringen ger inget för en cykel som visserligen är av bra märke och i fint skick men arton år gammal.

Jaha! I utkanten av innerstaden. Högt upp och mitt på ett alldeles folktomt torg. Har inte en blekaste aning om var mitt hotell ligger. Vill gärna dit och fräscha upp mig innan jag ger mig i kast med dagens gärningar. Jag vet i alla fall att jag är i norra utkanten. Det är bara att gå söderut vilket dessutom är i nerförsbacke för att komma till de centrala delarna.

Det går en lång stund. Stan är alldeles folktom. Social distansering är dagens ord och här har man tagit till sig det ordet helhjärtat. Jag går nerför en ramp och når en staty. Påminner om Sankt Göran och Draken i Gamla stan. Tror att Erik Lallerstedt kommer att komma ut ur sin krog, när som helst, eller att Jan Stenbeck ska uppenbara sig med hela sin kroppshydda, och fylla dörröppningen. Men det är en annan stad

och en annan tid. Vid fontänen sitter några ungdommar. Går fram till dem och frågar om de vet var hotell Berlin ligger. De tar ingen notis om mig. Som om jag inte fanns här. Det kanske jag inte gör heller, vad vet jag. Nyper mig i armen. Jovars. Det svider tillräckligt för att jag ska tro på min egen existens men för ungdomarna är jag osynlig, eller oväsentlig.

Tar fram min mobil och försöker lokalisera hotellet via Google Maps. Ingen framgång här heller. Går vidare. Kommer förbi en liten sidodörr till en byggnad. Får en konstig känsla. Det kanske är här jag ska bo. Känner på handtaget. Dörren är olåst. Det här är vansinne men jag öppnar försiktigt dörren och går in. En liten etta utan kokvrå men med badrum. Ungefär som ett enklare hotellrum. Kan inte avgöra om det är mitt hotellrum eller inte. Rummet är påvert inrett. Det finns dock ett högtalarsystem någonstans. Aida Garifullina sjunger vackert genom högtalarna. Vad det är för musik kan jag inte avgöra. Norma?

Det spelar ingen roll om detta är mitt hotellrum eller inte. Jag känner ett påträngande behov av att fräscha upp mig. Och här finns ett badrum. Visserligen med massa begagnade skydd för toasitsen på golvet men ändå. Hittar några engångshandskar som jag tar på mig och städar undan plastskydden. Gör det jag måste och tar en dusch. Det finns tack och lov rena handdukar i skåpet. Jag hoppas att de är rena i alla fall. Kommer på att jag inte låst dörren till rummet. Går ut ur badrummet och in i rummet. Iklädd ett badlakan. Dörren går inte att låsa inifrån. Låset är trasigt. Aida slutar sjunga och applåderna tar vid.

Någon vänlig själ har lagt rena ombyteskläder på

sängen. Tar dem på mig och ska ge mig ut. Kommer plötsligt på att jag inte har en aning om var min bil står parkerad. Men det får bli ett senare problem. Först måste jag göra det jag kom hit för att göra. Vad det nu är.

Får en svår förkylning. Om den nu är svår vet jag inte. Man cold är det hur som helst. Ni vet! Jag ligger i sängen. Nästan livlös, och på gränsen till sorgens bortre sida. Som jag tror i alla fall.

Min käresta skriker från hallen.

– Hejdå! Jag åker nu till jobbet.

Hon kommer inte in. Är rädd att bli smittad. Hon har inte tid med det. Har för mycket på jobbet. Och natten har hon tillbringat i soffan i vardagsrummet.

Mamma! tänker jag ynkligt. Kom nu in med man-nagrynsgröt, och med färskpressade apelsiner. Det är synd om mig.

Ingen mamma visar sig och kärestan är på jobbet. Och jag tänker. Nu är jag förkyld. Kan själv gå till köket och göra mig frukost. Och ta en Alvedon. Om ett par dagar är allt bra igen. Men tänk! Tänk om jag blir gammal och sjuk. Och behöver ligga i sängen. Bli omhändertagen. »Hejdå! Jag åker nu till jobbet.« Är det så jag vill ha livet?

Bör man vara ärlig mot sig själv? Dessa tankar är bara svepskäl. Problemet är något annat. Jag har passerat mina trettio. Inte tagit solen med bara händer. Inte ritat den nya FN-skrapan, inte skrivit en bok som förtjänar Nobelpriset och inte lämnat några bestående spår efter mig. Panik.

Något ska ändras på. Livet som mellanmjölk skräm-

mer mig. Hur mycket av det som är relationens fel kan diskuteras, om ens något, men relationen får klä skott. Det här verkar inte vara något som är värt att satsas på livet ut. Vi kanske ska ta och skilja oss. Vad säger du?

Min käresta säger inget. Hon pratar med sin far i stället. Hennes far tycker jag om, och har stor respekt för. Henne tycker jag också om och har stor respekt för men det är pappan som bjuder mig på fika och inte min käresta.

– Jag vill inte gärna lägga mig i ert liv.

Jag är tyst.

– Men jag har hört att ni har bekymmer.

– Hmm.

– Det får alla familjer, du vet.

– Hmm.

– Inget blir bättre av att fly men jag vill inte predika.

– Nej?

– Däremot vill jag be om en tjänst.

– OK?

– Jag är åttio år gammal. Ni får inte skilja er innan jag dör. Det blir snart. På så sätt slipper jag stora förändringar i återstoden av mitt liv. Vill du göra mig den tjänsten?

Jag visste inte vad jag skulle säga. Gav honom mitt ord. Ett löfte jag många år senare bröt men å andra sidan, han bröt också sitt löfte. Levde tills han blev nästan hundra år.

Ska göra en datortomografi. Det är ungefär som magnetrontgen fast tunneln är mycket kortare, och mycket större i diameter. Dessutom går det mycket fortare.

Ingen anledning att bryta ihop med andra ord.

Det är hjärtat som ska undersökas, och kärlen. På jakt efter förträngningar.

Övningen går bra. Jag hinner att åka och handla efter sjukhusbesöket, och ha ett konferenssamtal med London. Efter avslutat samtal och innan vi ska äta lunch ringer telefonen. »Inget uppringnings ID« står det på skärmen. Borde inte svara. Det är mat snart. Svarar ändå. Det är min hjärtläkare. Hon skulle ringa inom en vecka efter att ha sett undersökningresultatet. Det har gått två timmar.

– Hej. Det är Jennifer Uddenberg från hjärtkliniken.

– Hej Jennifer! Det gick fort.

– Jo, du vet.

Jag väntar på resten.

– De ringde från röntgen.

– Jaha?

– Och de har hittat några förträngningar. Precis som vi trodde.

– O ... K ... ?

– De råkade även titta i dina lungor.

– Och?

– Och där hittade de förändringar som brukar förorsakas av corona.

– Det betyder?

– Ja, vad betyder det? Har du känt av några symptom?

– Inte vad jag märkt. Jo, förresten. För ett par veckor sen kände jag mig risig en kväll. Ringde 1177. De trodde det kunde vara corona men jag var bra redan dagen därpå så jag glömde bort det hela.

- Du kan ha haft tur. Ibland får man smittan men inga symptom.

- Det låter tacknämligt men kan det vara sant?

- Jo det kan det. Men du ska låta bli att träffa folk ett tag.

- Kan jag testa mig på något sätt? Jag menar, jag tillhör en riskgrupp, diabetes, hjärtsvikt och övervikt.

- Tyvärr. Testresurserna är begränsade. De testar inte ens oss inom vården. Bara de som jobbar med äldrevård.

- Men min flicka bor med mig varannan vecka. Just nu är hon hos mig. Jag måste veta om jag kan ha henne kvar eller om hon ska skickas till sin mamma.

- Jag kan tyvärr inte uttala mig om det. Vet du vad? Ring 1177.

Jag skulle kunna säga en hel del om den där sista meningen men det är ingen idé. Tackar doktorn och lägger på. Ringer 1177.

- Hej! Det är Jeanette, sjuksköterska. Vad kan jag hjälpa dig med?

Jag berättar om mitt ärende. Och undrar om jag kan få bli testad för antikroppar.

- Det går inte, ser du. Det finns en policy för sånt.

- Och vad säger den?

- Att vi har begränsade resurser i landet och testar bara de som jobbar inom äldrevården.

- Men jag tillhör ju en riskgrupp.

- Det hjälper inte.

- Hur ska jag göra med min dotter?

- Det vet inte jag. Kopplar över dig till 113 13.

Är inte det för allmänna frågor? Jag har frågor rörande min egen hälsa och situation, tänker jag säga

men Jeanette ger mig inte chansen. Innan jag vet ordet av är jag överkopplad till Anna som undrar vad hon kan hjälpa mig med.

Jag upprepar mina frågor men Anna har inget svar hon heller. Fast jag är sextiofyra år, och är i trippel-riskzon.

– Kan man köpa sig ett test någonstans? frågar jag.
Anna svarar snällt:

– Jo, det finns men man rekommenderar inte dem.

– Man? Tack och adjö.

Ringer mitt försäkringsbolag.

– Din försäkring täcker inte epidemier.

– OK men kan jag betala för att bli testad?

– Det kan du säkert. Det finns gott om företag som erbjuder sådana tester för privatpersoner.

– Kan du rekommendera något?

– Egentligen inte men googla bara. Du hittar säkert något.

Sagt och gjort. Tio minuter senare har jag bokat ett test på ett vårdföretag som ägs av en deckardrottning. Till det facila priset av niohundrafemtio kronor. Inte drottningen men testet. Jag tänker efter. Det tar fem minuter per test enligt reklamen. Alltså tjugofem kronor i arbetskostnad med sjuksköterskelöner. Själva testkittet kostar kanske femtio kronor till, och analysarbetet ytterligare tjugofem riksdaler. Alltså är kostnaden per test hundra kronor. Deckardrottningen gör en nettovinst á åttahundrafemtio kronor per test. Det unnar jag henne, särskilt efter att ha bemötts av den landstingsstyrda sjukvården.

Testandet går smärtfritt. Löpandebandprincipen. Registrera dig. Betala. Fyll i en blankett. Bli testad och

gå hem. En timme senare kommer resultatet på sms: »Hej. Ditt test var helt negativt. Du visar inga tecken på aktuell eller genomgången infektion.« Skönt! Eller inte. Det hade faktiskt varit bättre att ha fått corona, men symtomfritt.

En annan tanke som slår mig är varför Landstingen inte kan rationalisera testandet och testa alla människor som vill eller behöver testas. Är det för pengarna? EU har företagsstöd för en miljard euro. I Sverige uppgår de aviserade företagsstöden till många miljarder kronor, även om dessa stöd enligt experter är »dyra och löser inga problem«.

Jag kan inte låta bli att tänka på att två miljoner svenskar skulle kunna testas för ett par hundra miljoner kronor. Motsvarande vad ett politiskt parti med ett sextiotal riksdagsmän kan få årligen i offentliga pengar, i partistöd, arvode för riksdagsmännen, lokala politiker och de kanslisterna som arvoderas från det allmänna. Och det är bara ett parti. Ett parti vars existensberättigande jag inte förstår men det är en annan fråga. I rättvisans namn måste jag tillägga att det finns andra partier.

Det hela är en fråga om prioriteringar. Ett par bekanta till mig reste i Indien. Med sig på resan hade de en mycket dyr och avancerad kamera. På någon tågresor fick de frågan av en medresenär om »de var gifta och hur många barn de hade«. »Gifta men inga barn«, fick personen till svar. Medresenären tittade menande på dem, pekade på kameran och sa: »Aha. Priorities!«

Arvodet till alla politiker som uppmanar folket till uppoffringar uppgår till en dryg miljard kronor per år.

Om politiker offerar tjugo procent av sitt eget arvode på ett år kan två miljoner svenskar testas för corona.

Jag säger som den indiske tågresenären: »Aha. Priorities.«

En livskris som utspelar sig på flera plan innebär många funderingar, och många samtal. Med vänner, med professionella förståsigpåare och med sina partners.

I mitt fall bör jag försöka hitta de egentliga orsakerna till krisandet. Det ligger nära till hands att belasta relationen för ens misslyckanden även om problemen ligger annorstädes.

Att prata med andra är inte min melodi. Bör lösa det här på egen hand. Funderar ett tag. Bestämmer mig för att satsa på personlig utveckling. I stället för att söka roten till mina problem någon annanstans. Söker till, och kommer in på Konsthögskolan. Fortbildningsprogrammet för arkitekter.

På familjeplanet bestämmer vi gemensamt att försöka förnya vår relation. Väcka glöden åter till liv, och kanske skaffa ett barn till. Det piggar alltid upp.

Hur gör man i praktiken? Inget facit men att se och höra varandra är alltid en bra början. Att inte ta varandra för givet är också ett bra tips. Ett av många.

Att gör en resa till sol och värme visar sig vara ett bra instrument. Vi hyr ett hus i södra Spanien av en bekant. Reser dit och ägnar all tid åt varandra, och åt sonen. Resultatet blir många trevliga stunder. På umgänges- och upplevelsefronten. Även sexlivet gynnas. I stället för slentrianmässiga samlag infinner sig

en enorm lust. En lust som stundtals överstiger förmågan. Det var länge sen sist.

Att studera på Mejan – som skolan kallas för – är också ett smart drag. Visserligen blir det inte mycket till utveckling. Det mesta går ut på att cementera de arkitektoniska fragment av idéer som sökt sig ända upp till Norden. Men det är i alla fall bra att gå på Mejan. Avbrott i vardagen. Träffa andra människor och resa till nya trakter.

Känslan av att trampa vatten försvinner snabbt. Rädslan av att ha blivit gammal och missat alla mål i livet avtar också något. Vid tillfället är jag trettiofem år gammal. Fånigt att känna att livet är förbi när man är trettiofem men upplevelser är vad de är. Inte följer de några logiska regelverk heller.

Pendlandet upphör jag med. I det långa loppet är avstånd skadligt för relationer. Talar om det för de ansvariga på jobbet. Jag ska flytta tillbaka till Stockholm. Vill ni att jag börjar på kontoret där är det OK med mig, annars får jag se mig om efter annat. Vid den tidpunkten är det enkelt att hitta andra alternativ. Jag får flera jobberbjudanden. Överväger även att starta eget. Blir dock erbjuden att flytta min nuvarande anställning till företagets kontor i Stockholm och starta motsvarande verksamhet där. Enklast så och jag nappar. Ännu ett steg i att förbättra relationen.

Att resa är den del av livet som ger mest positiva impulser. Att leva i tider av världsomfattande epidemier gör resandet hart när omöjligt. Med färre positiva impulser som följd.